

Svetnikov. Jez vam bom naprej molil; kadar enega svetnika ali svetnico imenujem, porečete „bitt für uns“; kadar jih pa več imenujem, pa recite „bittet für uns.“ Ker pa sami nič ne zastopite, bom pa takrat bolj zapil, kadar jih več imenujem, da bote vedeli prav odgovarjati.“ In zdaj je šlo prav izgledno in moško. Gospod učitelj je klical svetnike in svetnice — otroci pa so odgovarjali, kakor so zastopili; eni so upili: „pit farónc! pite farónc!“ — drugi so kričali: „pobit farónc! pobite faronca!“ Ta Faronc pa je bil znan krčmar v okolici, in se je potem neki srdil in pritožil: „Ti poštalenski otroci ti! kaj pa imajo pri procesii z menoj opraviti! To je pa vendar preveč! Ali me kličejo pit? ali me hočejo pobiti? To mora biti črna šola!“

To je bilo maslo nemške omike naše domače šole po mnogoletnem prizadevanji in trudu izglednega učnika!! Sodite zdaj sami!

Mnogo glasov na odgovor enemu glasu.

Iz dežele. V Laibacherčinem 106. listu pod naslovom „Zur Sprachenfrage in den Volksschulen Krains“ „eine Stimme vom Lande“ knezoškofijsko okrožnico zagovarja in razlaga tako zanesljivo s takim prepričanjem nezmotljivosti, kakor jo more le skladateljevo pero samo ali po njem navdihnjeno razlagati in nikdo drugi ne. Al ta njegova razlaga je vsa drugačna, kakor je bila od drugih izvedenih mož sploh; toraj „eine Stimme“ očita vsem drugim vsaj kratkovidnost, če ne še kaj več. „Več oči, več vidi“, je pregovor starodaven; al ta „eine Stimme“ ga hoče zdaj podreti. Pa, kako da bi jo to zamerili! saj topljenec grabi tudi bilko ob bregu, da bi se rešil. Taka se pač tukaj godi. Modruje pa „eine Stimme“ tako: Čudno, da so časniki to okrožnico kakor tiči sovo preganjali in kavsali, ker vendar ima blag namen, da bi otroci slovensčine in nemščine bolj izučeni kakor do sedaj šolo zapuščali. — O mila mi mladež, čuj, kako se boš že iz mladih nog dveh jezikov naučila! — Okrožnica očita „sofistiko“ takim, ki hočejo le narodni jezik v ljudske šole; kaj pa, ko bi ravno ta „eine Stimme“ zagovarjala „sofistiko“? Saj stoletna skušnja uči in gospodje fajmoštri cele kranjske dežele bodo dokazali, da se v šoli na kmetih nemščine ni dosedaj še nikdo naučil. Če se pa že v precartani dôbi ponemčevanja, ko se je z vso silo v šoli pritegovalo na nemščino, je ni nobeden naučil, kako neki se bode po napotku te okrožnice kdo obojega jezika izučil?! — Dalje gladi in pravi „eine Stimme“, da okrožnica učenje nemščine le samo po več šolah kakor dosedaj zahteva, ondi namreč, kjer srenja ali več staršev „mehrere Aeltern“, to zahtevajo, in da toraj ni bila vsem šolam zapovedana. Al mi vprašamo: mar ni še zdaj preveč slovensko-nemških ljudskih šol na Kranjskem? Gosp. fajmoštri po deželi spoznavajo ta narobe-svet, in celó prazno slamo tacih šol, zato so jih v slovenske spremenili že mnogo, in tista mešanica, tičmiške šole, se res na korist ljudski omiki zmanjšuje vsaki dan. — Da bi se pa izveličavna nemščina vsaj za rep, če ne za roge v vsako ljudsko šolo lahko vsilila, je dosti, da „mehrere Aeltern“ tega želijo. Kaj pomeni to? „Mehrere Aeltern“ so 3 ali po nemškem jeziku sta lahko 2, in toliko se jih v vsaki fari lahko za nemščino pregovori. Ali je pa prav pred Bogom in ljudmi, da bi mogli vsi otroci škodo trpeti, drag čas ubijati zavolj ene same stotine, ker $\frac{1}{100}$ naših ljudi utegne nemščine potrebovati, več pa gotovo ne. Ako bi ne bila vsem šolam namenjena, kakor „eine Stimme“ pravi, zakaj je bilo ukazano, jo vsem faram naznaniti? Ako pa je kdo mislil, da bi tù in tam

„mehrere Aeltern“ želeli nemščine v šolo, naznanila naj bi se bila ta postava samo onim faram ali dekanom, ki bi zavrnilo prenapete slovenske župnike, ki ljudstvu še enega ocvirka kulturnega špeha ne privoščijo. — „Eine Stimme“ omenja dalje neke prošnje do prečastitega knezoškofijskega konzistorija, ktera se je v podpis poslala dekanom, — pa tudi to prošnjo prav čudno razlaga. Evo ti istine! Srečo sem imel to prošnjo prebrati. Ta prošnja zahteva berilo; z naukom v vseh razdelkih kmetijstva, v zdravji, gospodinjstvu naj se vpelje že v vsakdanji šoli v zadnje leto in v vsa nedeljska leta. „Eine Stimme“ pa pravi: „saj že imamo tako knjigo, „vodbo modrega kmetovanja“, čemu tedaj prosite, kar že imate, vi kratkovidneži! Res imamo to knjigo in je dobra; al manjka jej še mnogo. Kje govori kaj o srenji, ktera je pač zdaj podlaga vsemu družinskemu življenju; kje govori kaj o zdravji, o gospodinjstvu, ktero je danes toliko potrebno, ker to marsikako hišo podere; in kje je ukazano jo v vsakdanjo šolo vpeljati? Dokler se pa to ne zgodi, je mrtva knjiga. K temu naj se dodajo še druge potrebne reči in pa v šoli učijo; potem bode dobiček velik. Prošnja ta ni tedaj prazna in ni ne smešna ali zaničljiva! — Dalje se „eine Stimme“ čudi, zakaj bi dekani še le prosili čisto slovenskih šol, saj imajo pravico predlagati učilne načrte; oni so namreč „Ehren-Consistorialräthe.“ Na to odgovarjamo: Prošnja se je storila zavolj lepšega, ker terjatev še dolžnega denarja je težka mehkeemu srcu. Tudi smo pohlevni Slovenci prošnjo storili do Schmerlinga, čeravno imamo pravico terjati. Koliko pa so „Vorschläge“ gosp. dekanov v oziru ljudske šole večkrat veljali, o tem bi lahko marsikter dekan marsikaj gorjupega povedal. Saj okrožnica sama je priča, koliko so veljali konzistorijalni svetovalci, ker še noben ni vedel za njo, dokler ni bila že na svetu. Prošnja gosp. dekanov ni tedaj smešna, ampak zeló važna; ločiti se mora zdaj pšenica od plev, zlato od žindre; pokazali se bodo možaki narodovih pravic, ne daj Bog! da tudi kak iškarjot. Tudi prečastiti konzistori bo imel zdaj priložnost pokazati svoje misli, ker takrat, ko je okrožnica zagledala beli dan je še samo g. Zavašnik govoril v imenu vsega konzistorija. Hvala Bogu! da so „tempi passati, che Berta filava.“

Slovensko slovstvo.

„Oglas o Čitavnici.“

Ker se 1. junija preselim v Gradec, prosim, da mi čast. gg. pisatelji in naročniki „Čitavnice“ blagovolijo dopisavati odsihmal v „Graz, Kanzlei des Herrn Dr. Berzè.“ — Tudi naznanjam, da se po dobrem obnašanji 3. zvezka že pridno tiska 4. zvezek „Čitavnice.“

V Mariboru 20. majnika 1866.

Dr. Ivan Geršak.

Dopisi.

Iz Kragujevaca v Srbii 1. maja. — Dopisu iz Gorenskega od 28. svečana, ki so mi ga „Novice“ v 10. listu prinesle in mnogim drugim dopisom, ki so mi došli, odgovarjam sledeče: Klobučarjev in usnarjev v Srbii mislim, res ni; vsaj jaz nisem še o nobenem slišal, še manj pa kterege videl, akoravno sem že lep kos Srbije premandral. Koliko klobukov se na Srbskem leto in dan prodá? Na to vprašanje mi je težko odgovoriti; povem le to, da srbski narod možki in ženske večidel male rdeče kapice (fes) ali strašno velike, iz celih kož starih, neostriženih koštrunov ali ovác narejene kučme nosi, ki so še mnogo večje od ku-